

pisanih izvora, većinom svjedočanstva vojnika. Na temelju toga ponuđeno je pet metodički razrađenih radionica. Prva je radionica zamišljena u obliku novinskoga članka, tj. ratne reportaže, slijedi radionica o pismu iz rovova, potom izrada karikature za naslovnicu lista *Le Petit Journal*, izrada propagandnoga plakata te artefakta i muzejske kartice o njemu. Radionice su predviđene za grupni rad u trajanju od dva školska sata i mogu se koristiti u redovitoj ili dodatnoj nastavi. Metodički su dobro napravljene i pozitivno je što se mogu kombinirati problemi i način realizacije radionice, pa se tako može povećati broj predviđenih radionica.

Priručnik *Prvi svjetski rat* svakako je dobar put za buduće projekte koji bi omogućili bolju i jednostavniju izvedbu nastavnih i izvannastavnih sadržaja iz povijesti i sličnih predmeta (dijelovi priručnika zasigurno se mogu koristiti u hrvatskom jeziku, povijesti umjetnosti, likovnoj kulturi, geografiji itd.). Cijeli je priručnik dobro opremljen kartama i fotografijama, a sami su tekstovi pisani svrhovito i razumljivim jezikom. Dodatnu vrijednost daju opsežni materijali za radionice i metodička razrada pet radionica. Treba naglasiti dostupnost radionica i pojedinih materijala na internetskom portalu "Školske knjige". Stoga ostaje preporučiti ovaj priručnik kao dodatno štivo za sve nastavnike u osnovnim i srednjim školama te studente i javnost zainteresiranu za ovu tematiku. Priručnik će nedvojbeno pomoći i učenicima da bolje shvate složenost Prvoga svjetskog rata, koji je dugo bio zanezaren u hrvatskoj historiografiji, popularnoj kulturi, ali i u nastavnim programima.

GORAN ĐURĐEVIĆ

Ljetna škola povijesti u Požegi: Prvi svjetski rat i požeška perspektiva, Požega, 1. – 3. srpnja 2014.

Od 1. do 3. srpnja 2014. u Požegi je održana Ljetna škola povijesti za učenike osnovnih (sedmi i osmi razred) i srednjih škola s temom *Prvi svjetski rat i požeška perspektiva*. Organizirali su je Povijesno društvo Požega i Katolička klasična gimnazija u Požegi, a suradnici su bili Hrvatski institut za povijest – Podružnica za povijest Slavonije, Baranje i Srijema, Hrvatski odbor za obilježavanje stogodišnjice Prvoga svjetskog rata, "Školska knjiga" i Gradska knjižnica i čitaonica Požega. To je prva takva manifestacija u Požegi.

Zanimljivo predavanje održao je dr. sc. Igor Despot, član Hrvatskoga odbora za obilježavanje stogodišnjice Prvoga svjetskog rata, na temu uzroka koji su doveli do njegova izbijanja, s naglaskom na krize koje su izbile prije početka Velikoga rata. Učenici su tijekom predavanja pokazali značajan interes za probleme o kojima je predavač govorio, postavljali su pitanja, davali komentare, tražili predavačevo mišljenje. Nakon uspješnoga predavanja kolege Despota učenici su prisustvovali predavanju Igora Stojakovića o prilikama u Hrvatskoj tijekom Prvoga svjetskog rata. Profesor Stojaković tijekom svojega je predavanja ulazio u neposrednu komunikaciju s učenicima te im na veoma zanimljiv način približio problematiku o kojoj je govorio. Učenici su pokazali posebno zanimanje za eksplikaciju o odnosima hrvatske političke elite prema Srbiji. Ugledni hrvatski povjesničar mlađe generacije dr. sc. Branko Ostajmer, znanstvenik zaposlen u Hrvatskom institutu za povijest – Podružnica za povijest Slavonije, Baranje i Srijema, održao je iscrpno izlaganje na temu Slavonija u Prvom svjetskom ratu. Poseban je naglasak stavio na promjene koje je rat donio u svakodnevni život stanovnika Slavonije, poput odlaska muških osoba na ratište, ekonomske krize te poslijeratne percepcije ratnih zbivanja. O tome kakav je dojam na učenike

ostavilo to predavanje govori podatak da su neki od učenika razgovarali o zanimljivostima koje je predavač iznio i nakon završetka predavanja. Poznati povjesničar i publicist Zdenko Samaržija održao je predavanje o metodama i teorijama istraživanja prošlosti. Tijekom predavanja kolega Samaržija razvio je veoma zanimljivu i konstruktivnu raspravu s učenicima o promatranju sadašnjosti i prošlosti. Predavač je u učenika pokušao razviti kompetencije koje se odnose na izdvajanje podataka i postavljanje istraživačkoga pitanja.

Tijekom Ljetne škole povijesti realizirane su i radionice za učenike. Kolega Goran Đurđević vodio je radionicu koja se odnosi na odabir teme. Klaudija Gašpar, Josip Katić i Mihaela Markovac vodili su radionicu vezanu uz analizu povijesnih izvora te su pritom koristili odabrane brojeve *Glasnika županije požeške* koji su izašli tijekom Prvoga svjetskog rata. Kristina Rupert i Vinko Tadić vodili su radionicu akademskoga pisanja. Učenici su marljivo i aktivno sudjelovali u svim radionicama.

U programu Ljetne škole povijesti sudjelovalo je 20 učenika podijeljenih u grupe. Svaka grupa odabrala je problem koji će obraditi te način analize izvora vezanih uz odabrani problem u okviru glavne teme – Požega u Prvom svjetskom ratu. Učenice sedmih i osmih razreda obradile su problem ženske povijesti tijekom Prvoga svjetskog rata, a svoja su zapažanja prikazale u obliku pisma koje je majka poslala sinu na ratište. Jedna je grupa učenika odabrala povijest svakodnevice na području Požeške kotline, a problem su prikazali kroz novinski članak sa zanimljivim karikaturama. Treba spomenuti i prezentaciju o odjecima atentata u Sarajevu te plakat za kinoprojekciju. Posebno je zapažen rad učenika Ivana Bilmeza, Ivana Fičkovića, Marte Ljevar i Jurja Prevolšeka. Oni su obradili kulturnu povijest požeškoga kraja u obliku prezentacije u PowerPointu i odlukom stručne komisije nagrađeni priručnikom "Školske knjige" *Prvi svjetski rat*.

Prvoga dana Ljetne škole povijesti održano je predstavljanje priručnika za učenike i nastavnike *Prvi svjetski rat* u izdanju "Školske knjige". Predstavili su ga Igor Despot, jedan od autora, te urednici "Školske knjige" Sonja Miličević Vukelić i Deniver Vukelić. Odmah nakon toga predstavljena je i knjiga Igora Despota *Balkanski ratovi 1912. – 1913. i njihov odjek u Hrvatskoj*, koju su predstavili autor i Zdenko Samaržija. Predstavljanje spomenutih publikacija održano je u Gradskoj knjižnici i čitaonici Požega. Moderator je bio Vinko Tadić.

Nakon predstavljanja, u prostoru Gradske knjižnice Požega otvorena je izložba *Fragmenti Velikog rata (1914. – 1918.)* autora Gorana Đurđevića, Vjekoslava Krambergera i Vinka Tadića. Posjetitelji su mogli vidjeti fotografije, ratna odlikovanja Austro-Ugarske, Njemačke, Belgije i Srbije, zatim oružje, pisma, razglednice i osobne predmete (žlice, noževi, vilice itd.) iz privatnih zbirki Vjekoslava Krambergera i Dražena Primusa.

U Katoličkoj klasičnoj gimnaziji dr. sc. Stanko Andrić i dr. sc. Branko Ostajmer predstavili su Hrvatski institut za povijest – Podružnicu za povijest Slavonije, Baranje i Srijema. Govorili su o radu Instituta te o publikacijama objavljenim u toj ustanovi.

Posljednjega dana Ljetne škole održan je kružok s temom 1918. u kulturi sjećanja. Sudionici kružoka bili su Vera Čuže Abramović, Klaudija Gašpar, Suzana Marukić, Mario Nikolić, Marija Radonić, Kristina Rupert i Vinko Tadić. Moderator kružoka bio je Vinko Tadić.

Temeljni zadaci Ljetne škole povijesti, osim usvajanja podataka vezanih uz Prvi svjetski rat, bili su razvijanje kompetencija učenika poput kritičkoga mišljenja, izdvajanja bitnog, izvođenja zaključaka, uočavanja uzročno-posljedičnih veza, snalaženja u vremenu i prostoru, analize slikovnog materijala. Ti su obrazovni, odgojni i funkcionalni zadaci Ljetne škole povijesti uspješno realizirani, što je vidljivo po kvalitetnim samostalnim učeničkim radovima, koji pokazuju razinu usvojenih odnosno razvijenih kompetencija učenika.

VINKO TADIĆ